

REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Știrile nefranțose nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se returnează.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la M. Dukas Nachr.,
Nux. Angonfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelt Nachr., Anson Oppeltik.
la Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erszëbet-körsz).
PREȚUL INSERTIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicării mai dese după tarifă
și învoială. — RECLAME pe
pagina 8-a o seriă 30 bani

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXIX.

„GAZETA“ iese în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungari
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și strălătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I.: Pe un an 30 cor., pe șase
luni 15 cor., pe trei luni 6 cor.
Cu anul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plăc 10 bani. — Aștă abona-
mentele cât și inserțiunile
trebuie să se plătească înainte.

Nr. 35.

Brașov, Miercuri 15 (28) Februarie.

1906.

Un dascăl din vechea generație.

(a) Generația, ce a crescut în cele trei decenii din urmă, necunoscând trecutul canonicului Teodor Kövary, ale cărui rămășițe pământesci au fost reincorporate pământului Sâmbătă în 24 Februarie la Oradea-mare, nu se va fi emoționat deosebit auzind de mărtașă a celui bărbat. A fost un moșneag apröpe de 90 ani, și-a trăit traiul și s'a dus, ca să facă loc unui alt aspirant la scaunul canonic. Așa vor fi gândit mulți.

Adevărat, că Teodor Kövary în cei din urmă treizeci de ani muncind în liniște în administrațiunea diecesei sale și făcând bine, n'a produs mult șgomot în jurul său. Numele lui arareori străbatea în publicitate. Înainte de a se fi instalat însă în scaunul capitular din Oradea, acel bărbat a funcționat timp de 33 ani ca profesor la gimnasiul din Beiuș și din acest timp, 16 ani a condus acel institut cu înțelepciune și energie, păzind în vremuri grele caracterul lui românesc. Și gimnasiul din Beiuș este un institut, care de câte ori i-se amintesc numele, trebuie să facă a sângera inima fie-cărui Român, fiind-că el a fost întemeiat de nemuritorul episcop Vulcan, cu scop de a servi interesele culturale ale neamului românesc, ăr regimul „părintesc“ ungar a introdus, de 16 ani deja, limba maghiară ca limbă de instrucțiune în cursul superior, contra intențiunii exprese a fundatorului. Este deci o rană deschisă chestiunea acestui gimnasiu pentru noi și un punct de revindicățiune, care nu trebuie să fie dat uitării, până ce nu se va reintegra acolo instrucțiunea în limba românească, așa cum a fost în intențiunea fundatorului, și cum a fost de fapt în trecut, cu deosebire însă în tot timpul direcțiunii lui Teodor Kövary. Etă de ce credem de cuviință a releva câte-va momente din activitatea regretatului canonic.

Recapitulând epoca trăită de repausatul, imposibil să nu te copleșească un sentiment de profundă duioșie. Este epoca unui sbucium dramatic al unui popor, care din întunec băjbaie spre lumina civilizațiunii.

La 1828, când s'a deschis la Beiuș gimnasiul întemeiat de Vulcan, Kövary avea tocmai etatea de a pute fi primit în acest institut. Fiind însă mai apropiat de Oradea-mare, el și-a făcut studiile secundare aici, unde pentru elevii români era deja înființat un internat încă de pe vremea lui Leopold II.

Terminând cursul secundar și filosofia la Oradea, ăr teologia la Budapesta, la anul 1843 îl vedem pe Kövary numit la o catedră a gimnasiului din Beiuș, unde pe atunci obiectele se predau în limba latină, cum se predau la toate gimnasiile din Ungaria. Deja de pe atunci se iviseră încercări din partea locotenentei ungare de a introduce limba maghiară. La 1844 s'a și introdus de fapt această limbă la 44 gimnasiai, păstrându-se numai la 17 limba latină. În

tre aceste 17 era și gimnasiul din Beiuș, rămânând așa până la 1849, când consistoriul din Oradea în sensul constituțiunii imperiale de la 4 Martie, a ordonat introducerea limbii române.

Răsfoind istoria gimnasiului din Beiuș publicată la 1896 de profesorul Traian Farkas, și-se strânge inima vedând, câte și mai câte încercări s'au făcut din partea autorităților pentru a eclipsa caracterul național al acestui institut. Agresiunile asupra limbii românești au fost așa și când în permanență la această școlă. Limba maghiară era să fie instalată acolo încă înainte de 48. După revoluțiune au venit Nemții, și contele Thun a făcut ce e drept din capul locului o declarațiune patetică, în sensul căreia gimnasiul din Beiuș fiind unicul gimnasiu românesc în Ungaria, va trebui păstrat și dezvoltat, completându-se cu cl. VII și VIII și cu dreptul de a libera certificate de bacalaureat, — der peste căți-va ani guvernul absolutistic stăruia din răspuneră, ca mai toate obiectele să se predea în limba nemțescă, deși numai trei profesori erau capabili de a preda în nemțesc, între cari era și repausatul Kövary.

La primul examen de maturitate vedem pe Kövary ca membru în comisiunea examinătoare pentru obiectele: greaca și fizica.

Ar fi cu neputință a schița totă activitatea didactică desfășurată de acest bărbat cu învățatură vastă, capabil a preda în patru limbi. Vrem numai să relevăm două momente culminante din activitatea sa ca director.

Dintre cei 7 directori, cari au condus gimnasiul din Beiuș, unul singur, I. Buteanu, a ocupat acest post timp așa de îndelungat, ca Teodor Kövary. De la 1860/1 până la 1877 îl vedem în fruntea institutului.

Chiar la începutul activității sale ca director, Locotenenta reg. trimite un ordin prin care i-se aduce la cunoștință restabilirea limbii maghiare ca limbă oficială în toate ramurile administrației și justiției și cere avisul directorului în privința limbii de instrucțiune, ce va fi să se introducă la gimnasiul din Beiuș.

Kövary răspunde cu data de 8 Decembrie 1860 în numele corpului profesoral, că deși s'a restabilit limba maghiară pretutindenea, corpul profesoral al gimnasiului din Beiuș crede de cuviință a menține limba română și invocă numeroase motive, între cari și faptul, că fundatorul a întemeiat această școlă pentru tinerimea română și că prin urmare este a se considera ca școlă națională și confesională.

Al doilea protest energetic al lui Kövary datăză dela sfârșitul erei sale ca director.

Betrănul călugăr premonstratens care purta numele de Krausz și era director de circumscripție peste școlile secundare, a raportat ministrului (Trefort!), că la Beiuș nu se dă desulă îngrijire limbii maghiare și că prin limba română se cultivă un spirit de exclusivism etc. și opinăză (1875)

a se introduce predarea istoriei, geografiei și a filosofiei în limba maghiară, mai ales, că gimnasiul are o subvenție de 3706 fl. (rămasă de pe vremea absolutismului!)

Kövary a răspuns foarte energetic, arătând ministrului, că Krausz n'a putut să se informeze bine în 3 zile de inspecție despre starea lucrurilor; limba maghiară numai elevii originari din România și Bucovina nu o cunosc; atăția bărbați distinși în funcțiuni publice ești din Beiuș, dovedesc, că limba maghiară nu e neglijată, căci altmintea cum și-ar fi făcut studiile superioare etc. Protestul încheie arătând, că ar fi o contravenție contra regulilor didacticei, de a sacrifica știința pentru cunoștința de limbă.

Așa a știut acest canonic cu nume unguresc, și care la școlă românească ca elev nici odată n'a umblat, așa a știut el să lupte pentru drepturile limbii românești.

Onöre memoriei sale!

Brașov, 27 Februarie n.

Conferență comună de miniștri în Viena. Ađi, Marti, se ține în Viena o conferență comună de miniștri, în care se va discuta asupra chestiunii convențiunilor comerciale. Conferența e presădată de ministrul comun de externe contele Goluchowski. Din partea guvernului ungar participă la conerență ministrul președinte Fejervary și ministrii Vöröss (comerciú) și br. Feilitzsch (agricultură.)

Budgetul pe 1906. Guvernul unguresc a trimis diarelor spre publicare proiectul de budget pe 1906. Proiectul cuprinde apröpe aceleași date și cifre ca și proiectul budgetului pe 1905, pe care guvernul îl declară valabil.

Desființarea uniunii vamale sërbo-bulgare. Din Sofia se telegrafiază: Bulgaria a lăsat mână liberă Serbiei, ca să primescă modificările austro-ungare la uniunea vamală, declarând însă, că uniunea este desființată prin aceste schimbări și că dorește înlocuirea ei printr'un simplu tratat comercial.

Budgetul ministeriului de rășhoiú român. Budgetul departamentului rășhoiului se presentă pentru viitorul eserițiu, cu un spor de 2.500.000 lei. Acest spor se va întrebuiința pentru crearea a 4 baterii nouă de tunuri cu tragere repede; două companii de artilerie de cetate; o școlă de tragere pentru infanterie; o secție de aerostație; două vase de poliție la marina fluvială.

Pentru anul viitor ministerul de rășhoiú va spori încă budgetul, ca și în anii următori, în vederea acoperirii tuturor nevoilor armatei. Astfel sunt proiectate pentru anul viitor două mari baterii la care se vor adăoga altele de obuziere, cu tragere repede și mai multe baterii pentru artileria călărătă. Flotila și apărarea costelor maritime și a malurilor fluviale vor cere alte adăogiri și îmbunătățiri.

Sporirea oștirea va cere și ea nouă cheltueli budgetare, ca și mărirea soldelor oșterilor superiori. Etă cum se repartiseză sporul din acest an: 10.000 lei la alocați

pentru lucrările hărței țerei. La școle s'a adăugat 62 de mii 119 lei prin sporirea numărului oșterilor. S'a scăđut cu 15 numărul sublocotenenților, în vederea, că școlele vor da anul acesta mai puțin elevi.

Personalul inspectoratului porturilor și navigației s'a trecut în budgetul ministerului afacerilor străine.

La echipament sporul e de 968.777 lei, der trebuințele sunt mult mai mari.

S'a sporit cu 408.000 lei capitalul materialului, în care intră și mașinile la pulberărie.

În total budgetul se presintă cu cifra de 44.113.887 lei, în care se cuprinde suma de 1.643.000 lei, care reprezintă cheltuelile relative la grăniceri, pompieri și la paza penitenciarelor.

Participarea Austriei

la expozițiunea națională din București.

În 20 n. l. c. s'a constituit în localitățile camerei comerciale și industriale a Austriei de jos, sub presiunea d-lui Iuliu cav. de Klink, secțiua austriacă pentru expozițiunea națională din București. La ședința de constituire au luat parte consilierul de secție în ministerul de comerț Dr. A. Popovici, consulul român general R. de Lindheim și numeroase persoane marcante din cercurile industriale și comerciale ale Austriei.

Deschiđându-se ședința, președintele de Klink a relevat faptul, că Austria se bucură în România de mari simpatii și că din consideranțe politice și comerciale se impune a întări cât mai mult legăturile amicale între Austria și România.

O participare cât mai mare a Austriei la expozițiunea națională e menită a ridica prestigiul Austriei nu numai în România, ci în toate țările balcanice. În continuarea președintelui aduce la cunoștință, că guvernul a pus la dispozițiunea comitetului de expozițiune suma de 50.000 cor.

După acesta se constituie comitetul în vederea expoziției, alegându-se de președinte d-l I. de Klink și de vicepreședinte consulul general de Lindheim.

Urmăză apoi raportul comisiunii expuse pentru studiarea terenului de expoziție din București. Contractul încheiat cu direcțiunea expoziției se primesc. Pavilionul Austriei se va construi în centrul expoziției, pe țărmul lacului celui mare și va oferă un aspect foarte frumos.

Amănuntele se lasă în sarcina comitetului executiv.

Crisa ungară.

Și liniștită.

Đua de Duminecă a trecut în liniște în totă țera. Vestea acesta a comunicat-o cu deosebită satisfacție biroul telegrafic ungar din Budapesta, cu adausul, că s'au ținut câte-va adunări în localuri private, cari au fost admise. Liniștea din đua de Duminecă pare semnificativă. Nu se știe, decă de dragul păcii, ori pentru-că guvernul a desfășurat pretutindeni forță armată așa de numeroasă, încât cei cu protestările nici gândi măcar nu se puteau a face »haborusag« în țera, — poporul a păstrat o liniște neașteptată.

La Budapesta Lengyel Zoltan a putut vorbi poporului numai cerend concesie spe-

„FURNICA“, cassă de economii, societate pe acții în Făgăraș.

Convocare.

Domnii acționari ai cassei de economii „FURNICA“, societate pe acții, se invită prin această, în virtutea §. 16 al statutelor societății, la **a XXII-a adunare generală ordinară,** care se va ține la Făgăraș, în 20 Martie 1906 st. n. înainte de amăzi la 10 ore, în localul societății.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcțiunii, bilanțul anului 1905 și raportul comitetului de supraveghiere.
2. Raportul special al comitetului de supraveghiere.
3. Distribuirea profitului realizat conform bilanțului.
4. Alegerea, conform §-lui 30 din statute, a 2 membri în consiliul direcțiunii în locul celor eșiți, pe durata de 3 ani.
5. Fixarea prețului marcelor de prezentă pentru direcțiune.

Domnii acționari, cari în sensul §§. 17, 18 și 19 din statutele societății, voesc a participa la această adunare generală, în persoană sau prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune la cassa societății sau la institutul de credit și de economii „Albina“ în Sibiu, acțiunile lor și eventual dovețile de plenipotență cel mult până în 19 Martie 1906.

Făgăraș, în 20 Februarie 1906.

Direcțiunea.

Contul Bilanțului.

ACTIVE:		PASIVE:	
Cor.	f.	Cor.	f.
Cassa în număr	6791 04	Capital social:	
Cambii escomptate 961,004-14		300 acții à K 400	120000—
Credite cambiale cu asigurare hipotec. 238,861—	1199665 14	Fondul de rezervă	60000—
Imprumuturi pe obligațiuni cu cavenți	57823 —	Fondul de garanță	19529 82
Credite de cont curent	47881 02	Fondul de pensuni al funcționarilor	27431 81
Efecte publice	59535 20	Reescombe	28495 —
Realități:		Depuneri spre fructificare	1159715 69
Casele societății . 68,805-83		Interese transitoare anticipate	19447 28
diverse realități spre vânzare	17,885-28	Dividende neridicate	140 —
Diverse conturi debitoare	4436 27	Diverse conturi creditore	4913 27
Mobilier	1,778-96	Profit curat	245E0 97
după amortis. de 10%	177-90		
	1464223 84		1464222 84

Cursul la bursa din Viena.

Din 27 Februarie n. 1906.

Renta ung. de aur 4%	113 85
Renta de corone ung. 4%	95.15
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	86 15
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	95 60
Bonuri rurale croate-slavone	98 25
Impr. ung. cu premii	216.25
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	159.—
Renta de hârtie austr. 4 2/10	93 95
Renta de argint austr. 4 2/10	99 90
Renta de aur austr. 4%	117 20
Renta de corone austr. 4%	100.05
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	91 30
Losuri din 1860	158 65
Acții de-ale Băncii austro-ungară	16 33
Acții de-ale Băncii ung. de credit	789 40
Acții de-ale Băncii austr. de credit	670 75
Napoleonori	19.11
Mărci imperiale germane	117.32 1/2
London vista	240.45
Paris vista	95.63 1/2
Note italiene	95.65

Cursul pieței Brașov

Din 28 Februarie n. 1906.

Bancnote rom. Cump. 18.88	Vënd. 18.92
Argint român	18.80
Napoleonori	19.10
Galbeni	11.20
Mărci germane	117.20
Lire turcesci	21.50
Scris. fonc. Albine 5%	101.—
Ruble Rusesci	2.58

ANUNCIURI

sunt a se adresa subscrișei administrațiunii. în cazul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădemânt, care crește cu cât publicarea se face mai de multe ori.

Administr. „Gazetei Trans.“

Concurs.

Pentru ocuparea postului de contabil la institutul de credit și economii societate pe acții „Sincara“ în Șinca-veche (Ó-Sinka) comitatul Făgărașului, se escrie concurs pe lângă următoarele emolumente:

1. Salariul fundamental anual de 700 corone, plătit în rate lunari anticipative.
 2. Dividendă conform statutului.
 3. Taxele ce se vor statori de direcțiune pentru intabulări.
- Doritorii de a obține acest post au de ași înainta rugărilor provădute cu atestat despre absolvarea școlilor

comerciale și eventuala praxă în termen de 15 zile de la prima publicare a acestui concurs la președintele direcțiunii d-l Ioan Fulicea, paroch în Șinca-veche (Ó. Šinka) u. p. Persány.

Șinca-veche în 8 Febr. 1906.

3—3,2262.

Direcțiunea.

Nr. 1785—1906.

Publicațiune cu oferte!

Pentru darea în antreprisă a lucrărilor ce sunt a se face în pivnița de sub casa „Bătușilor“ (pivnița Eszterházi) cu suma de spese pro-

iectată cu 3220 corone 74 fil. se va ține licitațiune cu oferte în scris, în 6 Martie 1906 la 10 ore a. m. în localul despărțământul V. al Magistratului orașenesc, adeca în despărțământul afacerilor economice (Strada Aurarilor nr. 5, Etagiul II).

Condițiunile de ofert și de contract, precum măsurările și devisul de spese le pôte ceti și examina tot omul interesat, în numitul despărțământ al magistratului în decursul orelor a. m. și această în fie-care zi până la ziua licitațiunii cu oferte.

Brassó, în 8 Februarie 1906.

2—2,2271.

Magistratul orașenesc.

Cel mai ieftin isvor de cumpărare!

Cumpărare de ocazie!

În urma cumpărăturilor avantagiöse ce am făcut, recomandăm On. public tôte mărfurile nôstre. Ne rugăm a se convinge în persoană despre ieftinătate și bunătate.

Cu distincă stimă: **Karácsonyi Kiss M. și Velits** Strada Vămei nr. 6, la Crucea albă.

AVIS!

Subscrișul am onôrea a face cunoscut On. public și în deosebii epitropilor bisericesci, că **am deschis în Brașov (la 2 Porumbi) Strada Negră nr. 3 (3 Felső-Villa-utca 3)**

O fabrică de luminări de cêră curată și parafină sub firma

IOAN PETEU.

Prima fabrică de luminări de cêră și parafină din Ardeal.

Și sunt în plăcuta poziție de a executa tot-felul de luminări în tôte formatele, precum și aurite, ér comandezle le voui executa prompt și cu prețuri fôrte convenabile.

40—90,1858

Corone

și mai mult câștig pe zi

Societatea de tricotaj mecanic cu lucrători de casă.

Se caută persoane de ambele sexe pentru lucru de impletit pe mașina nôstră. -- Lucru simplu și iute, peste tot anu în casă. Nu este de lipsă cunoscintă specială. -- Depărtarea n'are nimic de a face, căci noi vindem lucrul. -- Adresa:

Hausarbeiter-Strickmaschinen-Gesellschaft
THOS. H. WHITTICK & Co.
Budapest, IV, Havas-utca 3—605.
Prag, Petersplatz 7—605.
TRIEST, Via-Campanile 13—605.